

F. Nielsen: Endsskjøndt jeg havde ønsket at opsætte udførligere at omtale de vigtige Spørgsmaal, som idag her ere fremdragne, ere de dog fra flere Sider saaledes berørte, at jeg ikke kan unblade at udtale mig desangaaende. Der er gjentagne Gange blevet lagt Vægt paa den Bestemmelse i Grundloven, at Folkekirken understøttes af Staten, og man har deraf villet udele, at det er Staten, som aldeles eier alt det, som man pleier at sammensætte under Navn af Kirkegodsset, idet man har sluttet saaledes: det er jo derved, at Staten understøtter Kirken, og den, der giver Understøttelsen, maa altsaa eie det, hvorefter Understøttelsen udredes, eller hvori den bestaaer. Men dette Udtryk „understøttes af Staten“ forekommer mig at have en langt mere udstrakt Betydning, end at det ene og alene skulde betegne en pecuniær Understøttelse til Kirken. Naar der siges, Folkekirken understøttes af Staten, vil det ikke sige ene og alene ved Pengemidler, men det vil sige gennem den hele Lovgivning. Der siges derved, at Staten anerkjender Kirkens vigtige Diemed, og at den derfor gennem sin hele Lovgivning vil hde den sin Understøttelse, saaledes f. Ex. gennem sin Lovgivning for hele Skolevæsenet, paa hvilket den bevarer Folkekirken en betydelig Indflydelse, fremdeles ved at opretholde et theologisk Facultet ved Universitetet, ved igennem sine Helligdagsanordninger at tage Hensyn til Kirken, ved at sørge for, at endogsaa saadanne Anstalter som Fængslerne blive saaledes indrettede, at der gives Folkekirken Vælgthed til at indvirke paa den ulykkelige Deel af Befolkningen, som der befinder sig. Alt Saadant er ogsaa medindbefattet, naar der siges, at Kirken understøttes af Staten. Saa længe som Kirken har de fornødne Pengemidler i den Dotation, der engang er henlagt til den, hendrages Opmærksomheden endog langt mindre paa Pengespørgsmaalet ved Understøttelsen, og jeg skulde næsten troe — endsskjøndt de Forhandlinger, som dengang have fundet Sted, og som jeg dengang ved at læse dem har fulgt med Opmærksomhed, ikke staae saa klart for mig, at jeg kan udtale mig derom med Bestemthed — at ved det Ord „Understøttelse“ tog man ikke alene eller fortrinsviis Pengenhensyn. Hvad nu Kirkegodsset angaaer, tør jeg vist-

nok ikke sige, at det er Kirkens Eiendom; i ethvert Tilfælde er det ikke Kirkens fulde og ubetingede Eiendom; thi Ingen vil falde paa, at Kirken kunde skaffe og vakte dermed, som den vil, og f. Ex. sælge det; dertil maatte bestaaende Statens Consens. Men det er dog vist og afgjort, at Kirken har Nytten og Brugen af disse Eiendomme og har havt Nytten og Brugen deraf gennem Aarhundreder, saa at den har en saare høi Aldershaab: paa Nytten og Brugen af disse Eiendomme, der ere udgaaede fra en meget forskjellig Oprindelse, idet de deels ere tillagte det af Staten anerkjendte Kirkesamfund, af Fortids fromme Konger og daværende Statsstyrelser, deels ogsaa udgaaede fra reent private Gaver, og altsaa er det aabenbart, at Staten i det Mindste ikke i samme Forhold kan siges at være Herre over Alt; den er Overformynder over Alt; men ikke Herre over det; thi det, som grunder sig paa reent privat Gave, kan Staten ialtsald ikke gjøre sig til Herre over. Et Hovedbeviis, som man bruger for at tilkjendegive Statens fuldstændige Raadighed over dette Gods, er det, at da Reformationen indførtes, da, siger man, blev dette Kirkegods taget fra den katolske og givet til den protestantiske Kirke og den, som gjorde dette var Staten. Men jeg maa gjøre opmærksom paa, at der stiftedes egentlig ikke en ny Kirke ved Reformationen, men den Kirke, som bestod her i vort Fædreland, sagde sig løs fra endeel Bilsfarelser, som i Tidens Løb vare indkomne, og vendte tilbage til den oprindelige rene Sandhed. Men derved forandrede den ikke sin Grundnatur. Følgen af de forandrede Forhold var, at en Deel kirkelige Embeder og Corporationer kom i en forandret Stilling eller endog ophævedes, og saa tog Staten de betydelige Midler, der vare henlagte til de næsten fyrstelig udstyrede Bispeembeder, til Domcapitlerne og til Klosterne, og gav dem en ny Anvendelse, deels i reent kirkelige Diemed, deels til Universitetet og Skoler; men det, som i ethvert Sogn var henlagt til Sognepræstens Underholdning, det rørte Staten ikke, det vebled at være i Kirkesamfundets Magt og til dets Rytte, og den Hævd, Kirken har derpaa, er saaledes aldrig bleven afbrudt, men tvertimod ved ethvert